

Rapport 2008:96

Arkeologisk förundersökning

Tidigmedeltid utanför krogen

RAÄ153

kv Absalon 18

Linköpings stad och kommun

Östergötlands län

Ann-Charlott Feldt

Olle Hörfors

Tidigmedeltid utanför krogen

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning.	4
Tidigare arkeologiska undersökningar i området	6
Syfte	8
Metod och dokumentation	8
Resultat	9
Fyndmaterialet	10
Dateringar	11
Tolkning	12
Referenser	13
Litteratur	13
Kartor	13
Tekniska uppgifter.	14
Bilaga 1. Anläggningslista	15
Bilaga 2. Fyndlista	16

Ö S T E R G Ö T L A N D S   L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N   F Ö R   A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

Med anledning av om- och tillbyggnad av en befintlig byggnad i den västra delen av kv Absalon 18 i Linköping utfördes en arkeologisk förundersökning i form av en antikvarisk kontroll. Tillbyggnaden placerades i anslutning till en entré på den befintliga byggnaden. Schaktet var ca 50 m² stort och inom en 10 m² stor yta påträffades bevarade kulturlager. På denna yta framkom bl a en stenläggning av kalkstensflis, sandiga kulturlager och gropar.

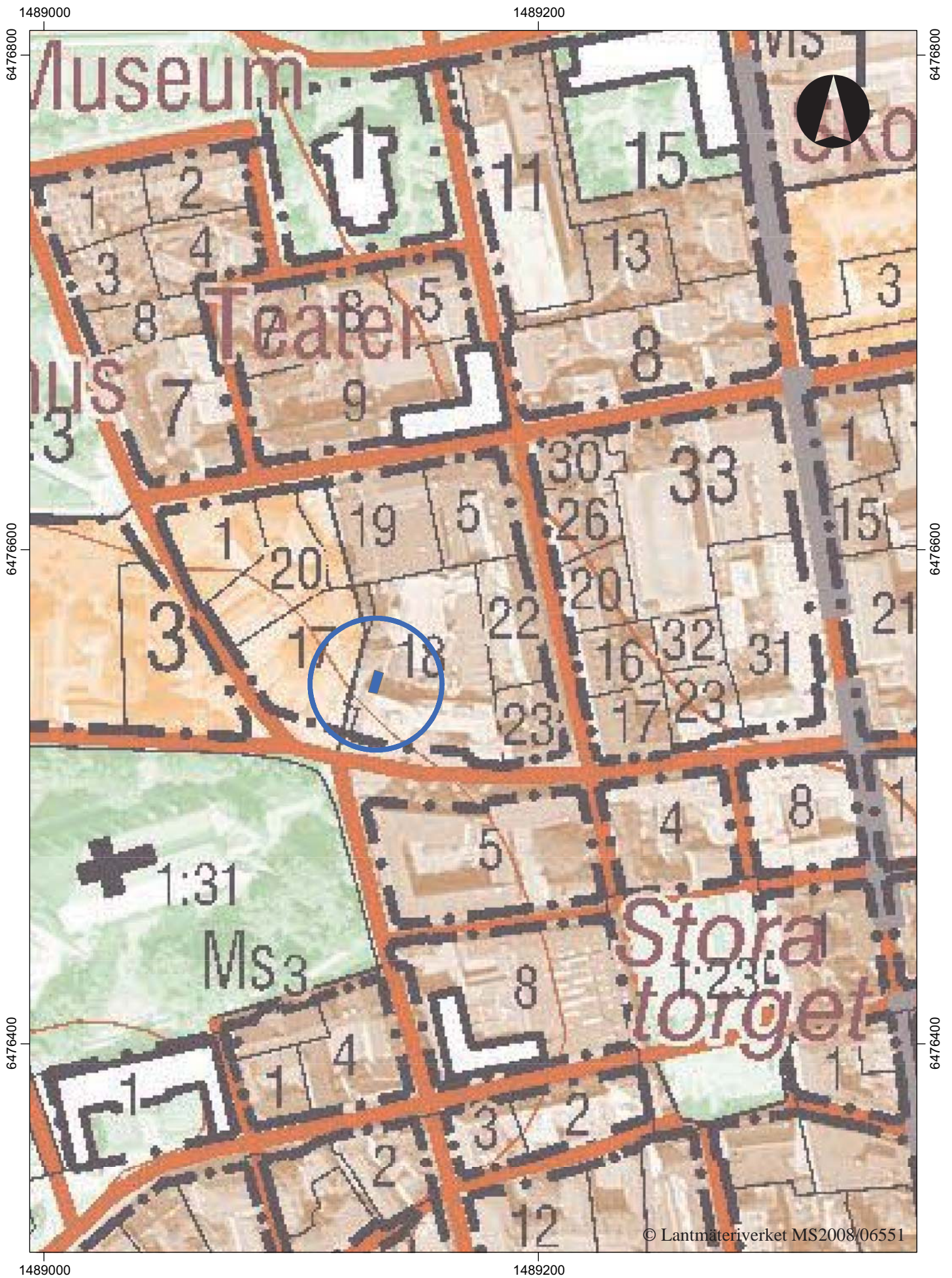
Fynd av en enkel dubbelkam och skärvor av östersjökeramik indikerar att de äldsta lämningarna bör dateras till tidigmedeltid; 1000-1100-tal. Även en ¹⁴C-datering av ett dike pekar på dateringar till tidigmedeltid. Stenläggningen daterades till högmedeltid. Även tidigare har lämningar från tidig- och högmedeltid påträffats inom den aktuella fastigheten.

Ann-Charlott Feldt
1:e antikvarie

Olle Hörfors
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:2 000.

Inledning

Med anledning av en om- och tillbyggnad av en befintlig byggnad i den västra delen av kv Absalon 18 i Linköping utfördes en arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll. Tillbyggnaden utgjorde en del av en ombyggnad av lokaler som tidigare tillhört Nationernas Hus. Lokalerna byggdes om inför att O'Learys pub skulle flytta in. Tillbyggnaden placerades i anslutning till entrén på den befintliga byggnaden. Schaktet var ca 5x10 m stort. Arbetet utfördes med mycket kort varsel dagarna strax före julafton och i mellandagarna mellan jul och nyår 2006, med allt vad det innebar av vinterkyla och dåliga ljusförhållanden.

Undersökningen utfördes på uppdrag av fastighetsägaren, Wasaparken Fastighets AB, som även var kostnadsansvarig. Projektledare var 1:e antikvarie Ann-Charlott Feldt. Större delen av fältarbetet utfördes under ledning av antikvarie Olle Hörfors. Dessutom deltog antikvarie Fredrik Samuelsson i fältarbetet. Rapporten har utformats av Ann-Charlott Feldt och Olle Hörfors.

Områdesbeskrivning

Det aktuella undersökningsområdet ligger i den nordvästra delen av Linköpings medeltida stadsområde. I sydväst finns domkyrkan med sin omgivande begravningsplats. Kvarteret Absalon omges av Ågatan i söder och sydväst, Gråbrödragatan i väster, Kungsgatan i norr och Platensgatan i öster. Kvarteret är beläget på östslutningen av en grusås. Terrängen sluttar åt nordöst på den aktuella fastigheten.

Linköping uppträder för första gången i källorna omkring år 1100, då orten omnämns som biskopssäte i det s k Florensdokumentet. Redan då finns två kyrkor, sockenkyrkan S:t Lars och domkyrkan S:t Per, på platsen som tidigt kom att bli en viktig kyrklig ort. Etablerandet av ett franciskanerkonvent 1287 brukar ses som indikation på förekomsten av en stadsbebyggelse. Runt år 1300 finns även en etablerad rådsinstitution i staden. När det gäller det arkeologiska materialet tycks staden expandera på allvar först under slutet av 1300-talet (Feldt & Tagesson 1997, Arcini & Tagesson 2005).

Flera mer eller mindre förödande bränder har drabbat Linköping genom århundradena. Dessa har avsatt spår i stadens kulturlager och några av dem finns även skriftligt omnämnda. S:t Lars kyrka brann på 1320-talet, på 1380-talet brann bland annat biskopsgården, 1422 eldhärjades franciskanerklostret, 1488 eller 1489 förstördes delar av domkyrkan av en brand och år 1546 drabbades Linköping av två bränder under samma år då allt utom slottet brann ner (Modén &

Feldt 2004, Kraft 1975). Vid Daniel Rantzaus fälttåg 1567-68, i samband med Nordiska sjuårskriget, brändes åter staden (Lindqvist 1987). Den senaste omfattande stadsbranden skedde år 1700 då större delen av staden ödelades.

Linköpings äldsta domkyrka i sten uppfördes sannolikt under 1120-30-tal och troligen vid samma tid byggdes en biskopsgård (nuvarande Linköpings slott) på dess sydvästra sida. Fynd av fragment från tidigkristna gravmonument antyder att det kan ha funnits en missionstida begravningsplats och kanske en träkyrka på platsen redan före den första stenkyrkan (Arcini & Tagesson 2005, Feldt 1989, Feldt 2004, Modén & Feldt 2004).

Under 1200-talets första hälft inleds bygget av en ny domkyrka. Vid kung Valdemars kröning 1251 står sannolikt kor och tvärskepp klara. Det nya långhuset påbörjas under biskop Lars (1236-1258) och slutförs under biskop Bengt (1286-1291). Under första hälften av 1300-talet (ca 1308-1360) förlängs långhuset, dessutom tillkommer sydportaler och en sakristia. Under biskop Henrik Tidemansson (1465-1500) tar byggverksamheten åter fart och ett sengotiskt kor uppförs 1487-1498 (Cnattingius 1987).

Runt domkyrkan finns idag en park som på två sidor omges av en stenmur. Detta var tidigare en kyrkogård omgiven av en bogårdsmur. Sammanlagt fanns sju stigluckor. En av dessa var belägen i kyrkogårdens nordöstra hörn mot nuvarande Apotekaregatan, ungefär där en av trapporna finns idag. En annan ingång vette mot Hunnebergsgatan, strax väster om Gråbrödragatan. Begravningarna på kyrkogården upphörde 1811. Året därpå revs muren och området omvandlades till park (Cnattingius 1987).

I den nordvästra delen av kvarteret Absalon (kv Absalon 1 och 20) ligger Gamla domprostgården, med träbyggnader från 1700-talet och ett medeltida stenhus. Gården kallas även Rhyzeliusgården efter domprost Andreas Rhyzelius som under första hälften av 1700-talet lät uppföra den nuvarande mangårdsbyggnaden och en flygelbyggnad. Det medeltida stenhuset har ursprungligen varit ett bostadshus som ingått som en del i en fyrsidig gårdsanläggning. De övriga byggnaderna som ingått i gården har sannolikt varit av trä (Lindahl 1974). Stenhuset kan dateras till senmedeltid men äldre byggnader har funnits och arkeologiskt påvisats på tomten (Bäck 1975, Kindvall 1970).

På de äldsta Linköpingskartorna från 1651 och 1696 går stadsgränsen genom kvarteret Absalon. Hur stadens gräns var manifesterad vid denna tid vet vi inte men det är troligt att ett plank eller staket sattes upp i samband med tillkomsten av lilla tullen 1622 (Björkhager m fl 2003). Huvuddelen av kvarteret är

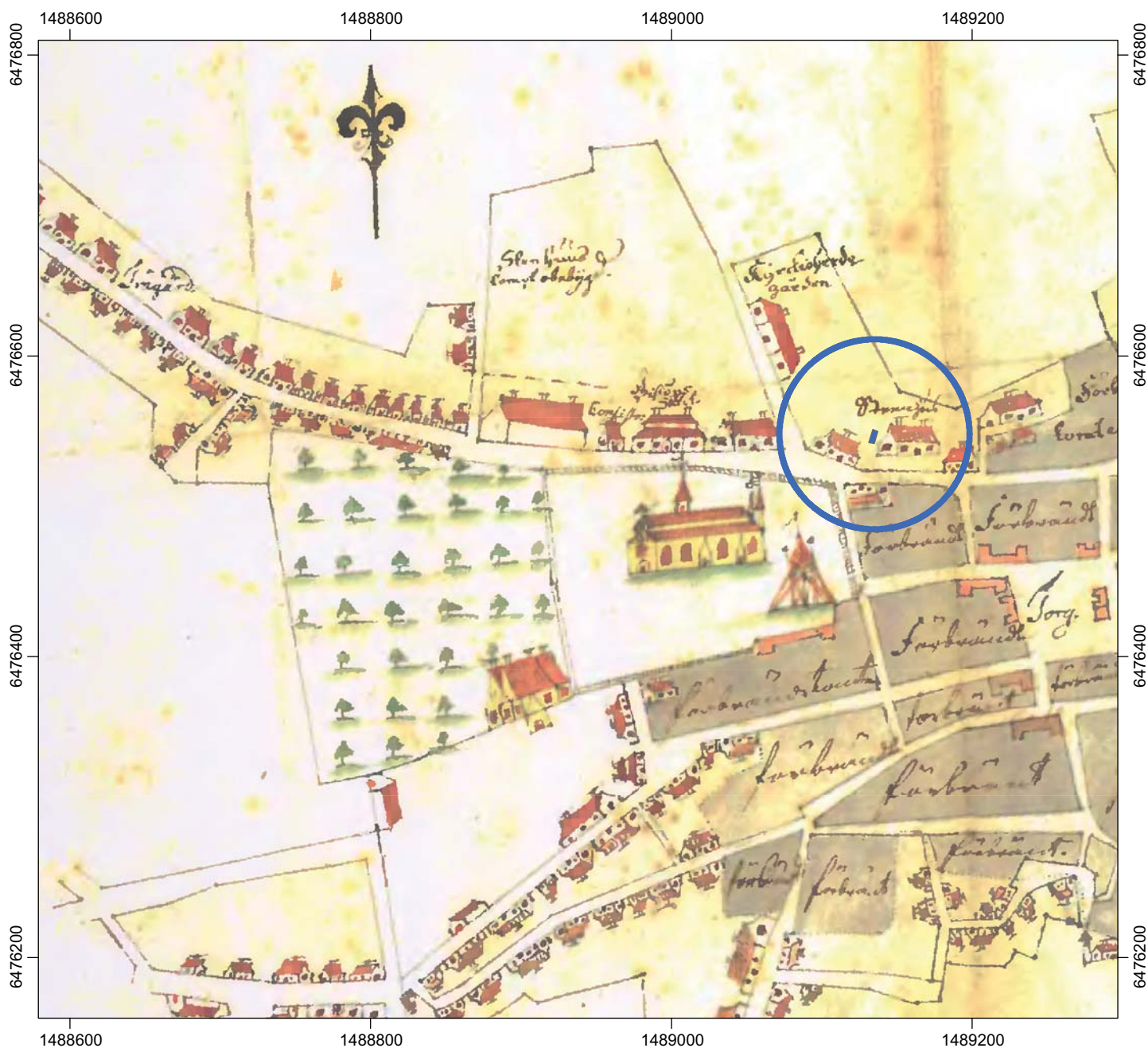
markerad som tomtmark på dessa kartor. Endast den nordöstra delen upptogs av åkermark. På 1696 års karta ligger denna åker inom stadsgränsen och hela kvarteret omges av gator.

På 1696 års karta kan man se att den berörda delen av kv Absalon 18 är belägen inom tomt nr 258 "Stigens Nills Steenhuus tomt öde och till åker". Namnet antyder att där funnits ett stenhus men hur bebyggelsen varit placerad på tomten känner vi inte till. På en av de kartor som upprättades efter stadsbranden år 1700 får man dock en indikation på att tomtens huvudbyggnad, som tycks ha överlevt branden, var placerad något indragen från gatan till skillnad från övriga bevarade hus.

Tidigare arkeologiska undersökningar i området

Vid en restaurering av Gamla domprostgården, i kv Absalon 20, genomfördes undersökningar under byggnadens golv. Där framkom rester av en äldre husgrund och byggnadslämningar daterade till 1200-1300-talen. Lämningarna bedömdes möjligen kunna dateras ända tillbaka till 1100-talet. Vid schaktningar 1975 på samma fastighet (Bäck 1975) framkom ca 0,5 m tjocka kulturlager och en nedgrävning med tegel och kalkbruk.

I kvarteret Absalon 19 utfördes 1973 en arkeologisk undersökning inför uppförandet av en kyrka åt

Figur 4. Utsnitt ur karta från 1733 upprättad efter branden år 1700. Skala 1:4 000.

Sionförsamlingen i Linköping (Damell 1973). Vid denna påträffades två grundmurar till medeltida källarhus. Fyndmaterialet var i huvudsak eftermedeltida.

I samband med grundgrävningen för Folkets Hus 1951 (kv Absalon 18) gjordes observationer av kulturlager och en mindre dokumentation av 0,4-0,8 m tjocka kulturlager i de södra schaktväggarna genomfördes (Lindahl 1951). På flera punkter i det stora schaktet observerades partier med brandlager vilka tolkades som spår efter stadsbranden år 1700 och därför inte undersöktes närmare. Närmast Ågatan, på fastighetens sydöstra del påträffades resterna efter en stenlagd väg. Det kan vara samma väg som återfinns på 1696 års karta.

Den dokumentation som utfördes var ytterst sparsam. Inga partier tycks ha undersökts genom regelrätt handgrävning utan det verkar som om all dokumentation har koncentrerats till ritning av mindre profilutsnitt i områdets södra och sydvästra delar. Inga föremål påträffades som kunde datera de dokumenterade kulturlagren, varför inte heller några tolkningar av området kunde göras. Eventuella spår efter det på 1696 års karta omnämnda stenshuset har sannolikt helt försvunnit utan någon dokumentation i samband med schaktningarna.

År 1932 iaktogs rester efter ett stengolv och valv i kv Absalon 17. Dessa lämningar framkom vid borttagandet av ett päronträd och omnämns i en tidningsar-

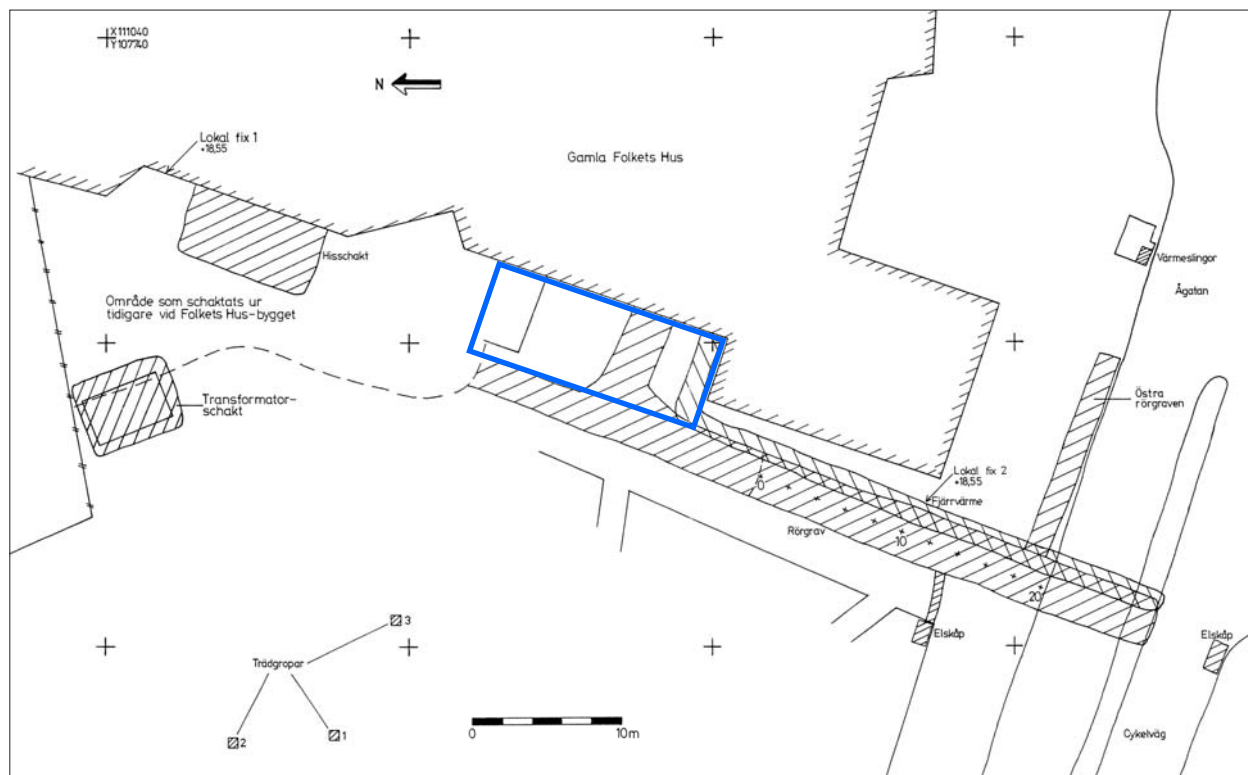
tikel i ÖstgötaDemokraten 29/10 1932. Kanske är det lämningar efter samma byggnad som kom att dokumenteras vid en provundersökning 1986.

I april 1986 genomfördes en arkeologisk provundersökning i kv Absalon 17 (Syse 1986). Undersökningen utfördes inför en planerad exploatering. Vid provundersökningen öppnades sex schakt. I dessa framkom byggnadslämningar i form av en källare och en syllstensrad som utifrån fyndmaterialet daterades till 1200-1300-tal. Till byggnaderna kunde sannolikt en påträffad nord-sydlig stenläggning knytas.

Närmast Ågatan fanns kraftiga lager med byggnadsmaterial i form av kalkstensflis, tegelflis och murbruk. I detta påträffades inga daterande fynd men det ansågs möjligen kunna knytas till byggnation på domkyrkan. Längst in på tomten, i dess nordöstra del fanns endast kraftiga myllalager som tolkades som avsatta i samband med odling (Syse 1986).

Syses (1986) sammanfattande tolkning av kv Absalon 17 är att det funnits en inte alltför förtätad bebyggelse under medeltid. Där har funnits ett eller flera medeltida stenhus. Kulturlager finns i området men har inte den karaktär och omfattning som en tät bebyggelse avsätter. Fyndmaterialet pekar på dateringar från 1200-talet och framåt.

Den bild som Syse presenterade 1986 förtydligades genom undersökningar 1998 i kv Absalon 17 och 18 (Feldt 2004). Vid det tillfället undersöktes samman-

Figur 5. Schaktöversikt som visar det här aktuella schaktet i förhållande till de schakt som undersöktes år 1998.

lagt 370 m² och drygt 1600 föremål togs tillvara. Undersökningen påvisade både bebyggelse och hantverk redan under 1100- och 1200-talen. I undersökningens norra del påträffades kraftiga stenskodda stolphål som kan vara rester efter stadens plank från 1600-talet.

Närmast Ågatan framkom flera bebyggelsehorisonter varav den äldsta kan dateras till 1100-talet. Spår efter både kammakeri och smide påträffades vid undersökningen, liksom byggnadslämningar, gårdsbeläggningar av kalkstensflis, avfallsgropar och brandlager. Sannolikt är det samma lager som det brandlager som iaktogs vid grundgrävningen 1951 och som då tolkades som spår efter branden år 1700. Dateringarna från 1998 års undersökning visar att lagret härrör från en brand i början av 1300-talet.

Som en del i en syllstensgrund ingick ett fragment av ett tidigkristet gravmonument. Bland fyndmaterialet fanns skärvor av östersjökeramik och äldre rödgoods. Under kulturlager och bebyggelselämningar påträffades en härd som kunde dateras till ca 800 f Kr, d v s sen bronsålder (Feldt 2004).

Syfte

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var i första hand att, om så var möjligt, se till att arbetet berörde fast fornlämning i så liten omfattning som möjligt. Fast fornlämning som framkom skulle dokumenteras avseende karaktär och omfattning, samt om möjligt dateras.

Då schaktningen berörde tomtmark i direkt anslutning till den ovan nämnda undersökning som utfördes 1998 (Feldt 2004) bedömdes att lämningar efter tidig- och högmedeltida bebyggelse och olika hantverkslämningar kunde komma att beröras. Dessutom fanns möjlighet att förhistoriska lämningar kopplade till den härd från yngre bronsålder som tidigare undersökts skulle kunna påträffas.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska förundersökningen utfördes i samband med schaktningarna för tillbyggnaden. Området schaktades ned med grävmaskin till det djup där kulturlager framträdde. Dessa undersöktes

Figur 6. Undersökningsområdet sett från SSV med de bevarade kulturlagren, efter att de sentida fyllnadsmassorna avlägsnats. Den bäst bevarade delen av stenläggningen A2 låg närmast vägen i väster, längst bort från huset. Närmast husväggen i öster syns rester av en kalkflisbelagd yta, A1. I bakgrunden syns Forumteaterns entré. Foto Olle Hörfors, ÖLM.

genom handgrävning. Kulturlager och anläggningar som framkom dokumenterades i plan och profil med ritning och foto. Anläggning 1 hade en komplicerad stratigrafi varför flera profiler med 0,25 m avstånd från varandra upprättades.

Föremål som påträffades tillvaratogs och förvaras i avvaktan på slutgiltig fyndfördelning på Östergötlands länsmuseum under accessionsnummer ÖLM C4347. Två ben togs ut för ¹⁴C-analys, vilken utfördes av Ångström laboratoriet i Uppsala (Ua- 33961-33962).

Dokumentationsmaterialet i form av ritningar, foton och föremål förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Resultat

Ett 4,5 m långt och 1,8 m brett område med kulturlager hade bevarats mellan frischaket för Nationernas hus, vägar och VA- och fjärrvärmeschakt. När betongstöden för trappan upp till Forumteatern togs bort visade det sig att ytterligare kulturlager fanns bevarade under dessa. Detta lager hade en utbredning på 3,4 x 0,5 m och var placerat vinkelrätt mot det först framkomna området.

Det översta kulturlagret (lager 2) var mellan 0,05 och 0,3 m tjockt och innehöll relativt rikligt med fynd. Dessa utgjordes till största delen av obrända ben i form av både matrester och slaktavfall.

I större delen av schaktet framkom en stenläggning (A2) som var anlagd direkt ovanpå undergrunden, vilken i denna del av staden utgörs av sand. Stenläggningen bedömdes därför vara den äldsta bebyggelsefasen i området. Den var välbevarad närmast den nuvarande infartsvägen, men mer fragmentarisk närmare huset. Inga föremål påträffades vid borttagandet av stenläggningen.

Figur 7. Stenläggningen A2.
Foto Olle Hörfors, ÖLM.

I anslutning till stenläggningen (A2) framkom tre anläggningar som i ytan tolkades som stolphål. Dessa syntes som runda sotiga fläckar med en utbredning på ca 0,2 m i diameter. De undersöktes alla i profil. Därvid visades att endast en av dem, A3, verkligen var ett stolphål. A4 var en sotfläck utan djup, medan A5 tolkades som ett litet grunt käpphål.

I den södra kanten av området med bevarade kulturlager fanns en nedgrävd grop fylld med homogen kulturfärgad sand (A6). Den var grävd genom stenläggningen och synlig i huvudprofilen.

Närmast frischaket i öster framkom en begränsad yta med en kalkflisbeläggning (A1) som överlagrade ett homogent kulturfärgat sandigt lager (lager 4) och en grop eller ett dike (A8) i profilen under. När kalkflislagret undersöktes visade det sig att det delvis fyllde upp en svacka eller grop i det underliggande diket.

Initialt var det osäkert huruvida A1 och A8 hängde samman. Flera anläggningsprofiler upprättades för att utreda detta. Dessa visade en grund grop eller ett

Figur 8. Anläggning 8 sedd från norr.
Foto Olle Hörfors. ÖLM.

Figur 9. Anläggning 7 sedd från norr.
Foto Olle Hörfors. ÖLM.

dike fyllt med homogen kulturfärgad sand och enstaka skärvsten som var skild från kalkflislagret A1. Anläggning 8 uppvisade en flerskiktad lagerbild som antyder att fyllningen tillkommit över en viss tidsrymd.

I A8 påträffades huvuddelen av de bevarade föremålen och däribland samtliga skärvor av östersjökeramik. I anläggningen påträffades dessutom ett par skärvstenar i botten. De relativt omfattande fynden av framförallt djurben som gjordes var helt och hållet koncentrerade till lager 2 och 4. I lager 4 påträffades en dubbelkam, daterbar till 1000-1100-tal.

I dikets förlängning åt norr fanns en delvis bevarad grop (A7) som bedömdes vara en enskild anläggning. Tänkbart är även att A7 och A8 kan vara spår efter stolphål placerade i en ränna eller ett dike och därmed bör behandlas som en enhet.

Fyndmaterialet

Huvuddelen av föremålen som togs tillvara påträffades i det översta kulturlagret som täckte alla anläggningar samt i A8, avfallsgropen/diket. I denna kunde fyra distinkta lager iaktas och fynden relaterades till dessa.

Hela keramikmaterialet inskränker sig till fem skärvor av östersjökeramik, varav fyra möjligen kan härstamma från ett och samma kärl. Hos dessa fyra är godset är svart och de bevarade skärvorna saknar ornering. De är alla mycket lika i gods och ytbehandling. En av dem är en bottenskärv som påträffades i kulturlagret ovanpå kalkflislagret, A1. De andra tre skärvorna kommer från lager 2 i profilen genom gropen A8. Den femte keramikskärvan som påträffades har ett gulrött gods med drejsspår på utsidan. Den är ornerad med vågbandsmönster utformat med ett kamliknande verktyg.

Det enda föremål av ben som påträffades var en enkel dubbelkam vilken framkom i det understa kulturlagret, lager 4, i profil 5. Den hade därmed slängts bort tillsammans med annat avfall i gropens botten. Kammen är av typ 2, enligt Broberg & Hasselmo (1981:79). Typen dateras till 1100-tal med fortsättning in i 1200-talets början i Söderköpingsmaterialet. Samma kamtyp dateras till 1000- och 1100-tal i Sigtuna (Ros 1990:82). Båda dateringarna stämmer väl överens med tidigare dateringar av de äldsta lämningarna till 1100-talet.

Metallfynden var få. Från de översta lagren finns en spik. Längre ned i kulturlagren framkom ytterligare två spikar samt tre smältor av kopparlegering samt en kortare bit metalltråd av koppar eller brons. Vid den undersökning som utfördes på tomten 1998 (Feldt 2004) framkom spår av metallhantering i form av gropar med slagger, glödskal och sintrad lera. Materialet antyder att det förutom smide även kan ha förekommit färskning av järn på tomten.

Benmaterialet utgörs till den övervägande delen av obränt animalieben i form av både matrester och slaktavfall. Till detta kommer enstaka fragment av brända ben. Dels fanns en sparsam förekomst av ben i kulturlagret ovanför stenläggningen och dels fanns det rikligt med ben i lager 2 och 4 i avfallsgropen, A1.

Figur 10. Skärvor av östersjökeramik påträffade vid undersökningen. Foto Lasse Norr, ÖLM.

Figur 11. Ornerad keramikskärva påträffad vid undersökningen. Foto Lasse Norr, ÖLM.

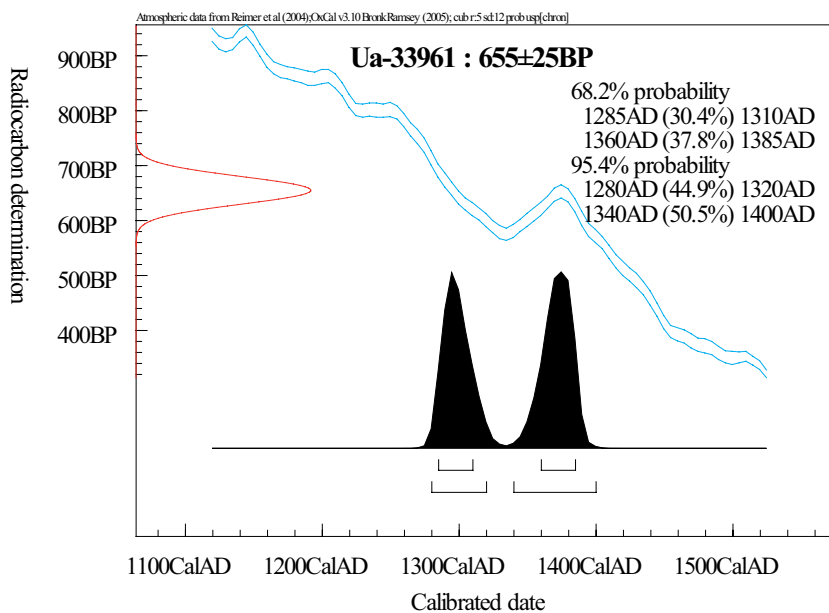
Figur 12. Enkel dubbelkam som påträffades i det understa kulturlagret. Foto Lasse Norr, ÖLM.

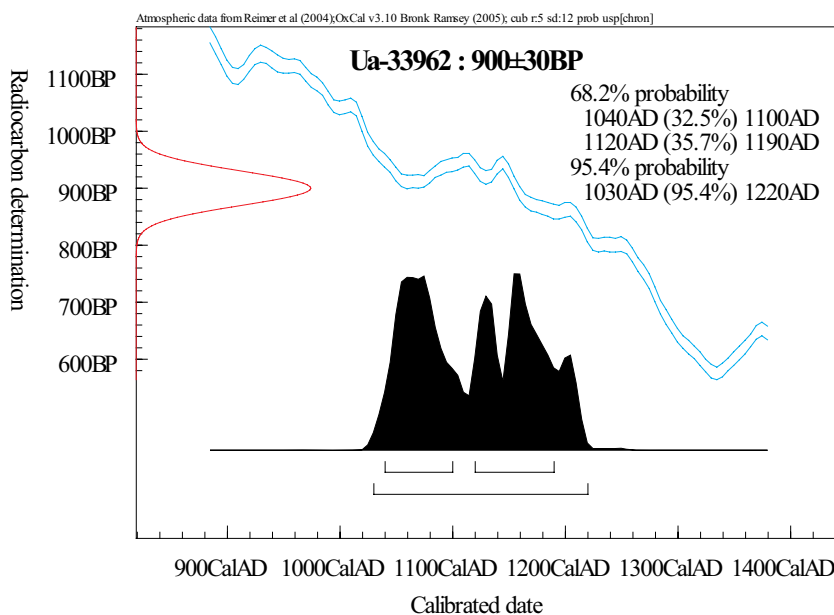
Dateringar

Två dateringar med hjälp av ^{14}C -analys på ben utfördes i samband med undersökningen. Den ena härrör från ett ben påträffat i kalkflislagret, A1, i schaktets östra del. Detta antyder en kalibrerad datering till antingen omkring år 1300 eller till omkring år 1380 e Kr (655 ± 25 år BP, Ua-33961). Det är möjligt att kalkflislagret hör samman med den kalkflisbelagda gårdsplan som påträffades vid undersökningarna 1998 (Feldt 2004) och som sannolikt var i bruk under 1200-talet och en bit in på 1300-talet.

Den andra ^{14}C -dateringen avsåg den grop (A8) som fanns under den kalkflisbelagda ytan. Ett ben från dess bottenlager gav en kalibrerad datering till perioden 1000-1200 (900 ± 30 år BP, Ua-33962). Denna datering överensstämmer väl med fyndet av dubbelkammen, som dateras till samma tidsperiod. Som ovan nämnts har även tidigare såväl kulturlager, som föremål och anläggningar från tidigmedeltid påträffats på tomten.

Figur 13. Kalibrerat resultat av ^{14}C -analys av ben från kalkflisbeläggningen, A1.

Figur 14. Kalibrerat resultat av ^{14}C -analys av ben från botten av gropen, A8.

Tolkning

Det utgrävda kulturlagret och anläggningarna utgör ett mycket begränsat område som av en ren tillfällighet kommit att bevaras mellan diverse olika schakt. Lagret gränsade till exploaterade ytor på alla kanter. Påverkan har också kommit uppifrån. Lagret utgjorde sannolikt den djupast liggande och därmed äldsta kulturlagerhorisonten i området. Eventuella högre liggande yngre kulturlager var sedan tidigare bortgrävda.

Stenläggningen var anlagd direkt på den orörda sandmarken och utgör den äldsta fasen. Stenläggningen avgränsas av den rad med gropar eller det dike som löpte längst i öster. Fyndet av delar av vad som förmodligen varit ett och samma kärl i kulturlagret ovanpå stenläggningen (A2) och i avfallsgropen (A8) tyder på att båda tillhör samma tidsperiod, som infallit någon gång under tidigmedeltid. Vilket stämmer väl överens med de äldsta lämningarna som påträffades på tomten vid undersökningarna 1998 (Feldt 2004). Vid ett senare tillfälle, kanske under senare delen av 1200-talet, har sedan den fragmentariska kalkflisbeläggningen (A1) tillkommit.

Referenser

Litteratur:

- Arcini C & Tagesson G. 2002. Kroppen som materiell kultur – gravar och människor i Linköping genom 700 år. Kaliff A. & Tagesson G. (red) *Liunga. Kaupinga. Kulturhistoria och arkeologi i Linköpingsbygden*. Linköping.
- Björkhager V, Feldt A-C, Ohlsén M & Ternström C. 2004. Linköpings utkantslager. *Kulten Makten Människan. Östergötland 2003*. Linköping.
- Broberg B & Hasselmo M. 1981. *Keramik, kammar och skor från 7 medeltida städer*. Rapport Medeltidsstaden 30. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.
- Bäck T. 1975. Ritningar, Arkeologisk kontroll, kv Absalon 19, Linköping. Östergötlands läns-
museums arkiv.
- Cnatingius B m fl. 1987. *Linköpings domkyrka. Sveriges kyrkor 200-201*. Uppsala.
- Damell D. 1973. Slutredovisning, Arkeologisk provundersökning och undersökning, Kv Aposteln 4 och 16 (senare 19), Linköping, Östergötland, Östergötlands läns-
museums arkiv.
- Feldt A-C. 1989. *Arkeologisk undersökning, S:t Persgatan, Linköping, Östergötland*. Rapport. Östergötlands läns-
museum.
- Feldt A-C. 2004. Medeltid i domkyrkans skugga – kvarteret Absalon. *Kulten Makten Människan. Östergötland 2003*. Linköping.
- Feldt A-C & Tagesson G. 1997. *Två gårdar i biskopens stad*. Östergötland Fakta. Linköping.
- Hök I. 1968. *Gatunamn i Linköping*. Föreningen Gamla Linköping Nr 11, Linköping.
- Kindvall B. 1970. Redovisning, Arkeologisk undersökning, Kungsgatan, Gamla domprostgården, Linköpings, Östergötland. Östergötlands läns-
museums arkiv.
- Kraft S. 1975. *Linköpings stads historia 1. Från äldsta tid till 1567*. Linköping.
- Lindahl A. 1951. PM för observationer i samband med grundgrävningen för Folkets hus vid Ågatan i Linköping 1951 med tillhörande ritningar. Östergötlands läns-
museums arkiv.
- Lindahl A. 1974. *Rhyzeliusgården - En vägledning från Läns museet i Linköping*. Linköping.
- Lindqvist G (red). 1987. Daniel Rantzaus dagbok. (i översättning av Skoglöw J. & Wessman T.) *Östergötland 1986*. Uddevalla.
- Modén E & Feldt A-C. 2004. *Linköpings slotts nya byggnadshistoria*. Byggnadsarkeologisk undersökning, Linköpings slott, Rapport 2004:35, Östergötlands läns-
museum.
- Ros J. 1990. Horn- och benhantverk. Tesch S. (red). *Makt och människor i kungens Sigtuna*. Märsta.
- Syse B. 1986. *Arkeologisk provundersökning, Kv Absalon 17, Linköping, Östergötland*. Rapport. Östergötlands läns-
museums arkiv.
- Tagesson G. 2002. *Biskop och Stad – aspekter av urbanisering och sociala rum i medeltidens Linköping*. Lund Studies in Medieval Archaeology 30. Stockholm.
- Östgötademokraten 1932-10-29, Östergötlands läns-
museums arkiv.

Kartor:

- LMS D64-1:49. Geometrisk grundritning över Linköping upprättad 1696 av A Nilsson.
- Lantmäterimyndigheternas arkiv, 05-LIN-86. Stads-
karta över Linköping som avbrända samt kvarlämnade delar av staden efter stadsbranden år 1700. Upprättad 1733 av A. Nilsson.

Tekniska uppgifter

Kvarter	kv Absalon 18
Stad	Linköping
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	RAÄ 153
Ekonomiska kartans blad	085 57 (8F 5h Linköping)
Koordinater	X6476546, Y1489134
Koordinatsystem	RT90 2,5 gon V
Höjdsystem	Linköpings kommuns lokala
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll
Länsstyrelsens dnr	431-25846-06
Länsstyrelsens beslut	Muntligt
Länsstyrelsens handläggare	Carin Claréus
ÖLM dnr	609/06
Kontonr	530589
Uppdragsgivare	Wasaparken Fastighets AB
Kostnadsansvarig	Wasaparken Fastighets AB
Projektledare	Ann-Charlott Feldt / Olle Hörfors
Personal	Fredrik Samuelsson
Fältarbetstid	2006-12-21--27
Yta	ca 50 m ²
Fynd	ÖLM C4347
Foto filmnr	Endast digitala bilder
Analys	¹⁴ C-analys (Ua- 33961-33962)
Grafik	Ann-Charlott Feldt
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2008:96 © Östergötlands länsmuseum

Bilaga 1. Anläggningslista

- A1 Kalkflisbelagd yta
- A2 Stenläggning
- A3 Stolphål
- A4 Sotfläck
- A5 Käpphål
- A6 Grop
- A7 Grop
- A8 Avfallsgrop eller dike

Bilaga 2. Fyndlista

Fynd	Antal	Föremål	Typ	Del	Special- benämning	Material	Teknik 1	Teknik 2	Teknik 3	Längd mm	Bredd mm
C4347:01	0	Smälta	-	-		Cu-legering				14,5	10,5
C4347:02	1	Spik	-	-		Järn	Smitt			50	
C4347:03	1	Kapsyl	Rivkork	-		Al-legering	Pressat				
C4347:04	3	Bränt ben	-	-		Ben	Bränt				
C4347:05	20	Ben	Animalie	Blandat		Ben					
C4347:06	1	Kärl	-	Buk		Glas	Pressat			26	17
C4347:07	12	Oidentifierat	-	-		Cu-legering					
C4347:08	1	Ben	Animalie	Tand		Ben					
C4347:09	13	Ben	Animalie	Blandat		Ben					
C4347:10	1	Kärl	-	Botten		A-gods	Tummat			67	50
C4347:11	1	Spik	-	-		Järn	Smitt			50	
C4347:12	2	Bränt ben	-	-		Ben	Bränt				
C4347:13	55	Ben	Animalie	Blandat		Ben					
C4347:14	1	Ben	Animalie	Tand		Ben					
C4347:15	3	Ben	Animalie	Blandat		Ben					
C4347:16	7	Ben	Animalie	Blandat		Ben					
C4347:17	2	Bränt ben	-	-		Ben	Bränt				
C4347:18	47	Ben	Animalie	Blandat		Ben					
C4347:19	1	Ben	-	-		Ben	Bränt				
C4347:20	1	Kärl	-	Buk		A-gods	Tummat			38	30
C4347:21	1	Kärl	-	Hals		A-gods		Dekorerat		36	26
C4347:22	1	Oidentifierat	-	-		Cu-legering				30	14
C4347:23	1	Bränd lera	-	-		Lera	Bränd			22	18,5
C4347:24	1	Oidentifierat	-	-		Cu-legering	Draget			92	
C4347:25	21	Ben	Animalie	Blandat		Ben					
C4347:26	1	Oidentifierat	-	-		Cu-legering	Klippt			70	7
C4347:27	2	Kärl	-	Blandat		A-gods	Tummat				
C4347:28	2	Bränt ben	Human	-		Ben	Bränt				
C4347:29	65	Ben	Animalie	Blandat		Ben					
C4347:30	2	Ben	Animalie	Blandat		Ben					
C4347:31	6	Ben	Animalie	Blandat		Ben					
C4347:32	1	Oidentifierat	-	-		Järn	Smitt			73	
C4347:33	1	Kam	Dubbelkam	-		Horn	Sågat	Ristat	Slipat	57,5	56
C4347:34	15	Ben	Animalie	Blandat		Ben					
C4347:35	1	Ben	Animalie	Tand		Ben					
C4347:36	1	Bränt ben	-	-		Ben	Bränt				

	Höjd mm	Diam mm	Vikt gr	Fragm	Anl	Läge	Lager	Anmärkning
	8			F	-	A1, invid	L1	-
				D	-	A1, invid	L1	Kraftigt korroderat.
		30		D	-	A1, invid	L1	1960-tal.
				F	-	A1, invid	L1	-
				F	-	A1, invid	L1	-
	0,9			F	-	A1, invid	L1	Glaspest.
				F	-	Under betongfund	L1	Hantverksspill?
				F	-	Under betongfund	L1	Svinbete.
				F	-	Under betongfund	L1	-
	33			F	A1	Kalkflislager	L2	Östersjökeramik, bottendiameter: ca 60 mm.
				F	A1	Kalkflislager	L2	Kraftigt korroderat.
				F	A1	Kalkflislager	L2	-
				F	A1	Kalkflislager	L2	-
				F	A1	Kalkflislager	L2	Svinbete.
				F	A8	Profil 3	L1	-
				F	A8	Profil 4	L1	-
				F	A8	Profil 4	L1	-
				F	A8	Profil 5	L1	-
				F	A8	Profil 5	L1	-
	8,5			F	A8	Profil 3	L2	-
	9,5			F	A8	Profil 3	L2	Dekorert med vågband. Verkar ha drejsspår.
	4			F,2	A8	Profil 3	L2	Vikt bleck.
	13			F	A8	Profil 3	L2	Lerklining? Ev pinn- eller stenavtryck.
		2,1		F	A8	Profil 4	L2	-
				F	A8	Profil 4	L2	-
	1,4			F	A8	Profil 5	L2	Hantverksspill.
				F	A8	Profil 5	L2	Fragment 1: Mynning, 35 x 22 x 7,5 mm, 6,9 gr. Fragment 2: Buk, 21 x 21,5 x 7 mm, 2,7 gr.
				F	A8	Profil 5	L2	-
				F	A8	Profil 5	L2	Två påsar.
				F	A8	Profil 3	L4	-
				F	A8	Profil 4	L4	-
		4		F	A8	Profil 4	L4	Korroderat. Spik? Dräknål?
	8			D	A8	Profil 5	L4	-
				F	A8	Profil 5	L4	-
				F	A8	Profil 5	L4	Svinbete.
				F	A8	Profil 5	L4	-

Med anledning av en om- och tillbyggnad av en befintlig byggnad i den västra delen av kv Absalon 18 i Linköping har Östergötlands länsmuseum utfört en arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll. Där framkom bl a en stenläggning av kalkstensflis, sandiga kulturlager och gropar. Fynd av en enkel dubbelkam och skärvor av östersjökeramik indikerar att de äldsta lämningarna bör dateras till tidigmedeltid; 1000-1100-tal. Även tidigare har lämningar från tidigmedeltid påträffats inom den aktuella fastigheten.